

עין משפט
נר מצוה

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא נא.

מסורת הש"ס

רב א מיי פ"ג מהל' טוען
הלה נ חטן שעין ט'
טו"ע ח"מ ע"ג קמט טע"ק
ט:

רב ב מיי פ"ג מהל'
מכירה ה' ג ופ"ב
מהל' וז"ה ה' א סג' טעין
פ' טו"ע ח"מ ט" ק קמט טע"ק
ט:

רב ד מיי ט" טו"ע ט'
ט'
רב ה מיי ט" טו"ע ט'
ט' ט':
רב ו מיי פ"ג מהל' מלוה
הלה נ חטן טו"ע טע"ק
ט' פ' טו"ע ט':

רבינו גרשום (המשך)

דבעל גבי אשתו שהתקן: הא
במיתו ראיה. ודנהג וביהיה
יש לה חזקה אמאי נימא
דבעל כשחם הכי ובינהג
נימלה כפי לגלויי לי וזו
הדיו לה הדות שמטריא
מימא ולהכי ובינהג ויהיה
ולא משום מכירה גמורה
היא מה שקמה אשה קנה
שבלה. ט"מ מרלא מצי
למימא הכי איכא למישמע
למימא הכי איכא שדהו לאשתו
קנה ולא אמרי לגלויי
זווי הוא דבעי ואי מיתא
ראה הויה חזקה. לעולם
המכור לאשתו א קנה
ולא אמרי לגלויי וזווי
הוא דבעי. והאי דדייקת
ואי ראה יש לה הכני
בשטר מתנה דאי מיתא
ראה דיהבה לה בתנהג
ראיתהו ראיה: בתחומא.
בבית המדרש: אמר ליה.
המכור שדהו לאשתו וכו'
ולא אמרי לגלויי וזווי בעי:
אמר ליה מאי מעלייתא.
פשיטא דקנתה: דל וזווי
מבא. דאפי לא יהב
המכור שדהו וכו' אמר
למיהו וזווי אפי הכי קנה
בשטר דקא גמר ומקנה לה
בשטר. דתנן כ"ו בבבא בלא
שטר ובשטר כ"ו כסף ולא
מצי למיהרוי: עד שיתן
המכור ט' ואי אמרי הכא לא
קנה. והיונו טעמא משום
לדלו וזווי בעי. ומקשי
ולא קנה עד דיהוי
זווי. ומתיב וכו' הרי זה
מכור והתנה. ואפי' דלא
תנן דמים אלמא משום
דניתנת השטר קנה. הכא
מצי דל וזווי מהבא ותיקני
בשטרא: במכור שדהו מפני
רעה. שאין בה תועלת
ומסתמא שריא ריעא קא גמר
ריבהה ניהליה אפי' דלא
קיבל דמים. אבל בעלמא
לא קנה עד שיתן דמים.
והכי נמי במכור שדהו
לאשתו עבד. אמר רב
אמר לגלויי וזווי הוא דעביד
משום הכי אימרי'טו' להו
למימא בתחומא דקנתה ולא
מצי אמר לגלויי וזווי עבד.
רב פ' בכ"ו מסיים בה משפיה
ד'ב נתמן המכור שדהו
לאשתו קנתה משום האי
טעמא משום דבמתנה ביקש
ליהן לה ולמה כתב לה
בלשון מכירה כדי ליפוט
כחה דרעהו קרובה אצלה.
דבשטר מכירה כתובין בו
אחריות. ובמכר קדושין
כתב רב אשי אמר במתנה
בקש ליהן לו וכו' וקאי
משום שדהו מפני רעהו:
איך לתן עליו כלום. דפטר
הוא משפיה. אמר טעמא לאו
משום דאמרינן לגלויי וזווי
עבד. לבני הלאה כגון
דא גמר לשעביד נפשיה
למימא עבד לאשתו או
לעבד. ומיעד ידע דעבד
לוה לאיש מלוה ולא

הא ראיה יש בשטר מתנה. ה"ה דה"מ למימנר בשטר הודאה ללא שייך ציה גלויי וזו: דל וזווי מהבא ותיקני ליה בשטר. במקום שכותצין שטר היו וקאמנר דמקום הזה לא מהניא שמעמיה מידי אפי' דמהניא במקום שאין כותצין ומיהו אף במקום שכותצין שייך למימנר דנפקא מינה להיכא דלמנר אזי (ו) זעיינן בשטרא איקני ואי זעיינן כנספא איקני דקני כנספא אפי' שלא כתב לו השטר אזי נמי כגון שכתב השטר מתנה ואפי' נתנה דמים ללא אמר לגלויי וזווי הוא דבעי לא קנתה: **כתב ב** לו עץ הנייר או עץ החרס. וכן מניא לענין קדושין כתב לה על הנניר או על החרס אפי' שאין בו שום פירוט בתוך מקודשת לי כו'. אומר ר"ת דלמי כר"ל דלמנר עדי מסירה כדמי דלר' מאיר כיון שזריך שיתמנו עדים בשטר קדושין כדלמנר פ"ב דקדושין (דף קמ"ג ע"ג וסע) אמר ר"ג כגון דקדשה בשטר שאין עליו עדים ור"מ לטעמיה דלמנר עדי חמימה כדמי א"כ לא מהניא חמימה על דבר שיכול להודיין דמתן פ"ב דגיטין (דף ק"כ): אין כותצין לא על הנניר כו' ואפי' איכא עדי מסירה לא מהני לר"מ דלר' עשה מוכים מתוכו: כדלמנר בריש כל הגט (ט"ז דף נ"ד): גבי כתב לגרש את הגדולה דלר"מ אפילו גדולה לא מצי מגרש משום דאין מוכים מתוכו הי מיימיהו מגרש וא"ת והא אמר פ"ב דגיטין (דף כ"ג): דלא הכשיר ר' אלעזר אלף גזיטין ולא הכשיר אלף אלף כתב אלף בשטר שטרות (ט) משמע על הכשיר אפילו לאלתר ו"ל דהכי זעוי למימנר דלא הכשיר רבי אלעזר אלף גזיטין ודכוותיהו כמו שדה מכורה לך דהכא וכן הויה דקדושין דלא נכתבו אלף לקנות שדה והאשה דומיא דלמי די שאין עשויין עיקרן לראיה להתגרס אלף שטרות העומדים לראיה לא וע"ל דהכא ובעד קדושין לא איירי אלף נכתב ידו כדלמנר הויה עליו כתב ידו כו' זה אינו יכול להודיין אפי' שהיה ניכר שאין זה כתב ידו. **אע"פ** שאין בו שום פירוט.

ודייני גולה. שמואל וקרנא צפרק ראשון דקנה דרין (דף י' ע"ט): **מחזיקין.** (י) והיה לה למנות: **מסכסכא אמרי.** היכא דהויה מקנת חזקה בלא זעלה ושלש לאחר מיתת הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל (ג): **החס** הוא דמסכסכא דמחזיקין דהא רב גופיה ה"ק לעיל [ס] אשת איש לריכה למחות דמשמע דמחזיקין ומיהו דייני גולה (ו) בכל עניינן פליגי ארבי: **דרכי יוסף.** גמרא הוא שקינר דברי רב אלף רב לא חוכר רב יוסף שהרי קדש לו רב הרצה דרוות: **כיון דאיש** לה **מוזני.** מהזעל: **מוזני** הוא דקאלנה הכל יודעין דלפירות יורדת והלך לא מיהא זעל: **יודע לה.** זעל קרקע אחריתי למוזנות ואפי' הכי לא קפיד זעל אזי אכלה טפי והלך לית לה חזקה: **ודיקן חזקה** הוא דלימ לא זלל שטר: **הא ראיה יש.** אש יש לה שטר מכירה מהזעל הי מקנה קיים: **נימא.** זעל אפי' שהקרקע נקנה כנסף מעות הללו שקצתי ממנה לא קני לה הקרקע: **לגלויי וזווי זעניא.** מעות הטמינה ממני ונתכוונתי לגלות לי מעותיה ובחוקת מעות שלי לקחתים מידה ולא לשם מכר ולא לדעת קנין מכירה קבלתה ולא גמרתי והקניתי: **שמעת מינה המוכר כו'.** ופלוגמא היא לקמן: **אימא.** דוק הכי: **הא ראיה יש.** אש יש לה שטר מתנה דהתם גמר ותנן לה לריכא גלויי וזווי: **בחדומא.** במי מדרשות שלהן כסוף התמוס היו כדי שיוכלו לזכר אם נשבת מן העירוות שמצידי: **א"ל** היכא דליכא בשטר מכירה אפילו לגלויי וזווי מיהו קבלת המעות היו קנין גמור דלל וזווי מהכא ותיקני בשטר מכירה דגזי מעות הוא דליכא למימנר קבלת מעות הללו לא ליקני לגלויי וזווי נתכוין ועלמנו קבלת אלף גזי שטר המכירה לא שייך למימנר הכי אלף הוא כשטר מתנה דכלל מודין בו קמן דקנתה דמה ריות ואי לו כשמינה שטר המכירה אלף ודאי גמר ואקני לה והא ליכא למימנר דאי לא כתב לה שטר לא הויה יהבה וזווי וגלויי וזווי נתכוין גס כשמינה השטר דכל כך לא מסיק איניש אדעמיה: **מי לא סגן כו'.** וקס"ד דלפי' בשטר מכירה קאלנר דקני זלל מנינת מעות דכיון דכתב לו שטר מכירה אין יכולין עוד לחזור זה בזה ומעות איבד לו הלווק למוכר: **ולאו איסמנר עלה.** דבשטר מתנה מעייר היכל שטר מוכר כו'. אלמא שטר נמי קנה ואכתי מאי מילי מעלייתא: **הרי זו מכורה או נתונה.** ואמר ליה רב נתמן לאו אמרינן התם צפרק ראשון דקדושין [ט]. דרב המנונא מוטיב לה וגם מפיק לה דהך ברייתא דקמיני שטר מכר קונה שדהו מפני רעהו קרקע רעה דצהייה ודאי גמר ומקנה מיד בשטר ומעות ליהוו מלוה עדי דלוקא עד דתבע ליה אלף בשטר אפי' דהייז וזווי כשמואל ואכתי איכא מילי מעלייתא: ה"ג במסכת קדושין [ס] רב **אשי אמר במתנה זיקק ליתן לו כו'.** ואחתיקתא דהך ברייתא דהוה קשיא לשמואל קאי וצא רב אשי לומר דהך ברייתא לא בשטר מכר איירי כלל אלף בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותצין בשטר מתנה לשון מכר ליפות כחו דמקבל מתנה שאם יערערו עליו יצא הנותן לפלוות כיון מוכר דלא ליהי תרעומת עליוהי וה"ק שדי מכורה לך וגם נתונה מהיה לך הרי זו מכורה להיות אחריותה על הנותן כיון מוכר וגם נתונה היא ולימ זה משום דינא דבר מנרא דלמרינן צבצא מליעא אפי' לית בה משום דינא דבר מנרא ודייני גולה דליכא ייפו כח דמוכר ודמתינה: ה"ג וכי **אשי אמר במתנה כו'.** וזה מן העבד. וכתב שטר מלוה ושיעבד לו נכסיו: **לגלויי וזווי הוא.** דשיעבד לו נכסיו: **דלא משוי נפשיה כו'.** אגן סקדי דשום אדם לא יהיה ברצונו עבד ליה אש יכול להפטר בשום ענין והלך איכא למימנר לגלויי וזווי הוא דבעי אלף גזי כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלווק דליהוי

(א) זב"ק ב. ע"ש על הלגין
שם בענין (ג) קדושין ט'
ולקמן פ"ג א (ג) קדושין ט'
ד"ש ט"ל מ"ו

תורה אור השלם

1 עשר ברישים ימשול
ועבד ליה לאיש מקלח:
משלי כ ב

הגרות הב"ח

(א) גמי' מדי שטרה כן שדי
נתנהו לך: (ב) רשב"ם ד"ה
מחזיקין דרייה: (ג) ד"ה
מסתכלה וכי בכל ענין
פליגי: (ד) תוס' ד"ה ל' וכו'
אי בעינא שטרה איקני ואי
בעינא: (ה) ד"ה כתב וכי
בשאר שטרות לא משמע:

מוסף רש"י

בתחומא. לא היית קריב
אלנא שמוכל לנא, ליא
בתחומא בית המדרש, לבסוף
שמעתי (ב"ב ט"ז) גבסמי
שיש להן אחריות. היית
קרקעות. שמחיתם כל אדם
הלוא וחסד מחזירי עליו. לפי
שקנין וטוהרין לביקן
ממכרין עליו (קדושין כו)
שקימין לעולם (רשב"ם קדושין
ל"ט). בסוף. נתמן מעות
(טו). ובשטר. אש כתב לו
שדי מכורה לך או נתונה
לך ומכר לו את השטר
(טו). ובחוקה. רפס כה
פירכא אל דיש אמרי לא נעל
או פכן לא שיהא (קדושין
כו). עד שתוך דמיה. דלא
גמר ומקנה עד דקביל
דמי. ואפי' דקביל דמי
נעב שטרה אלף הכי דריש
ולמארינן לעיל (טו). הרי
זו מכורה ונתונה. קא
סקא דעתן או או קמי
(טו). במכור שדהו מפני
רעה. נחלה ליה ללקניה
ליה שטרה לנזק ב הכי
דלא מצי למיהרזי ביה (טו).
רב אשי אמר. הך מתני'
נתמן ממתני מיעיר ויטלה חלה
היא ולאו או לו קמני. אלף
קן וכן כתב לו שדי מכורה
ומתנה לך ליפות חלו כמו
שאם יבעה זעל חוץ שום נתמן
מתנה יטוב עליה למתוע נתמן
דמיס המפוסת (טו).

מוסף תוספות

- א. והוסי' ניהלה להודיין.
- ב. במכירתו.
- ג. שמתוך שאין עומדין אלף לראיה שבהן צריכין לעמוד זמן מורה ולפיקן כלל שיכולין להודיין פשוטין. י"ד.
- ד. אפי' שהשטר של קנין יכול להתועיל לראיה כמו כן הגט יכול להתועיל וכו' עיקרו לא לכך נעשה. תוס' קדושין ט. ג. ודייני ליה בכמה. י"ש כאן שכתב לו ברייה שטר מכורה לך. רשב"ם. ד. עין רשב"ם וריעניא מה שכתב שם ר"ת.

רבינו גרשום

יחזיקי אחת מיתת בילה
ג' שנים: דייני גולה.
שמואל וקנא: הדר ביה
מא משמעיה. דאמר לעיל
האמר רב אין מחזיקין:
מסכסכא טעמייהו אמרי.
משום דל' בתריזין אברי
יוסף דאמר לעולם באר
וכו: ר"פ מוני הויה בך.
אכלה. ולא משום דבחוות
היא בה: לא צריכא כגון
דיחוד לה אפי' אחריות
למוזניה. והתויקא באחרת
אפילו הכי לא הויה חזקה